

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

14. ledna 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Dohoda o přidružení EHS-Turecko — Sociální zabezpečení migrujících pracovníků — Neuplatnění ustanovení o bydlišti — Doplnkové dávky poskytované na základě vnitrostátních právních předpisů — Podmínka bydliště — Uplatnění na bývalé turecké pracovníky — Turečtí státní příslušníci, kteří nabyli státní příslušnost hostitelského členského státu“

Ve věci C-171/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU podaná rozhodnutím Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko) ze dne 2. dubna 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 8. dubna 2013, v řízení

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)

proti

M. S. Demircimu,

D. Cetinovi,

A. I. Önderovi,

R. Keskinovi,

M. Tülemu,

A. Taskinovi,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits (zpravodaj) a M. Berger, generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: M. M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. května 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv) I. Eijkhout, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: nizozemština.

- za M. S. Demirciho F. Kiliç, advocaat,
 - za D. Cetina a A. I. Öndera N. Türkkolem, advocaat,
 - za R. Keskina D. Schaapem, advocaat,
 - za nizozemskou vládu J. Langerem, M. Bulterman a B. Koopman, jako zmocněnci,
 - za Evropskou komisi M. van Beekem, jako zmocněncem,
- po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. července 2014,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 6 rozhodnutí Rady přidružení č. 3/80 ze dne 19. září 1980 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení členských států Evropských společenství na turecké pracovníky a jejich rodiny (Úř. věst. 1983, C 110, s. 60), ve spojení s článkem 59 dodatkového protokolu podepsaného dne 23. listopadu 1970 v Bruselu a uzavřeného, schváleného a potvrzeného jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972 (Úř. věst. L 293, s. 1; Zvl. vyd. 11/11, s. 41, dále jen „dodatkový protokol“). Rada přidružení byla zřízena Dohodou zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, která byla podepsána dne 12. září 1963 v Ankaře Tureckou republikou na jedné straně a členskými státy EHS a Společenstvím na straně druhé a byla uzavřena, schválena a potvrzena jménem Společenství rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10, dále jen „dohoda o přidružení“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv) (Správní rada agentury sociálního zabezpečení zaměstnaných osob) a bývalými tureckými migrujícími pracovníky, z nichž všichni nabyli nizozemské občanství, týkajícího se rozhodnutí Uwv odejmout těmto pracovníkům příspěvek k invalidnímu důchodu z důvodu přenesení jejich bydliště z Nizozemska do Turecka.

Právní rámec

Unijní právo

Dohoda o přidružení

- 3 Článek 12 dohody o přidružení stanoví:

„Smluvní strany se dohodly, že se při vzájemném postupném zavádění volného pohybu pracovníků budou inspirovat články [39 ES], [40 ES] a [41 ES].“

Dodatkový protokol

- 4 Dodatkový protokol, který je podle svého článku 62 nedílnou součástí dohody o přidružení, v článku 1 stanoví podmínky, pravidla a harmonogram realizace přechodné etapy ve smyslu článku 4 této dohody.

5. Dodatkový protokol obsahuje hlavu II, nadepsanou „Pohyb osob a služeb“, jejíž kapitola I se vztahuje na „[p]racovní[ky]“.

6. Článek 36 dodatkového protokolu, který je součástí této kapitoly I, stanoví, že volný pohyb pracovníků mezi členskými státy Společenství a Tureckem bude zaváděn postupně v souladu se zásadami uvedenými v článku 12 dohody o přidružení v období od konce dvanáctého do konce dvacátého druhého roku po vstupu uvedené dohody v platnost a že rada přidružení rozhodne o pravidlech nezbytných pro tento účel.

7. Článek 39 dodatkového protokolu zní takto:

„1. Před koncem prvního roku po vstupu tohoto protokolu v platnost Rada přidružení přijme v oblasti sociálního zabezpečení ustanovení ve prospěch pracovníků turecké státní příslušnosti pohybujících se v rámci Společenství, jakož i jejich rodin s bydlištěm ve Společenství.

2. Tato ustanovení musí umožnit pracovníkům turecké státní příslušnosti, v souladu s opatřeními, která budou stanovena, aby se počítaly doby pojištění nebo zaměstnání splněné v různých členských státech, pokud se jedná o starobní důchody, dávky v případě úmrtí a invalidní důchody, jakož i o zdravotní služby pro pracovníka a jeho rodinu s bydlištěm ve Společenství. Tato ustanovení neznamenají pro členské státy Společenství povinnost brát v úvahu doby splněné v Turecku.

3. Výše uvedená ustanovení musí umožnit, aby bylo zajištěno vyplácení rodinných přídatků, pokud má rodina pracovníka bydliště ve Společenství.

4. Starobní důchody, dávky v případě úmrtí a invalidní důchody získané na základě ustanovení podle odstavce 2 mohou být převedeny do Turecka.

5. Opatření stanovená v tomto článku nezasahují do práv a povinností vyplývajících ze stávajících dvoustranných dohod mezi Tureckem a členskými státy Společenství, pokud tyto smlouvy přiznávají tureckým státním příslušníkům příznivější režim.“

8. Článek 59 dodatkového protokolu stanoví:

„V oblastech, na které se vztahuje tento protokol, se Turecku nesmí poskytovat zacházení příznivější, než které si vzájemně poskytují členské státy na základě [Smlouvy o ES].“

Rozhodnutí č. 1/80

9. Rozhodnutí č. 1/80 Rady přidružení ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení ve svém čl. 6 odst. 1 stanoví:

„Aniž jsou dotčena ustanovení článku 7 o volném přístupu jeho rodinných příslušníků k zaměstnání, turecký pracovník účastníci se řádného trhu práce v členském státě má:

- po jednom roce řádného zaměstnání v tomto členském státě právo na obnovení platnosti pracovního povolení u stejného zaměstnavatele, pokud má volné pracovní místo;
- po třech letech řádného zaměstnání v tomto členském státě – s výhradou přednosti, která bude poskytnuta pracovníkům z členských států Společenství – právo odpovědět na jinou nabídku v téže profesi u zaměstnavatele podle svého výběru, učiněnou za obvyklých podmínek a zaregistrovanou u pracovních úřadů tohoto členského státu;

— po čtyřech letech řádného zaměstnání právo volného přístupu k jakékoli závislé činnosti podle svého výběru.“ (*neoficiální překlad*) [Citované pasáže z rozhodnutí č. 1/80 jsou *neoficiálním překladem*.]

10 Článek 7 tohoto rozhodnutí stanoví:

„Rodinní příslušníci tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v členském státě, kteří získali povolení ho následovat:

- mají, s výhradou přednosti, která bude zajištěna pracovníkům z členských států Společenství, právo odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání, pokud tam řádně pobývají po dobu nejméně tří let;
- jsou oprávněni k volnému přístupu k jakékoli závislé činnosti podle svého výběru, pokud tam řádně pobývají po dobu nejméně pěti let.“

Rozhodnutí č. 3/80

11 Cílem rozhodnutí č. 3/80 přijatého Radou přidružení na základě článku 39 dodatkového protokolu, je koordinace systémů sociálního zabezpečení členských států, která by umožnila tureckým pracovníkům zaměstnaným v jednom nebo více členských státech Společenství nebo tureckým pracovníkům, kteří tam byli dříve zaměstnáni, jakož i rodinným příslušníkům těchto pracovníků a jejich pozůstalým, pobírat dávky v tradičních odvětvích sociálního zabezpečení.

12 Článek 2 rozhodnutí č. 3/80, nadepsaný „Osobní působnost“, zní takto:

„Toto rozhodnutí se vztahuje na:

- pracovníky, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a jsou tureckými státními příslušníky,
- rodinné příslušníky těchto pracovníků, kteří mají bydliště na území jednoho z členských států,
- pozůstalé těchto pracovníků.“ [Citované pasáže z rozhodnutí č. 3/80 jsou *neoficiálním překladem*.]

13 Článek 3 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80, jehož znění bylo převzato z čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění nařízení Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03 s. 3, dále jen „nařízení č. 1408/71“), stanoví:

„S výhradou zvláštních ustanovení tohoto nařízení mají osoby s bydlištěm na území jednoho z členských států, na něž se vztahuje toto nařízení, stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoli členského státu, jako státní příslušníci uvedeného státu.“

14 Článek 4 rozhodnutí č. 3/80 nadepsaný „Věcná působnost“ v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Toto nařízení se vztahuje na všechny právní předpisy týkající se následujících odvětví sociálního zabezpečení:

- a) dávky v nemoci a mateřství;
- b) dávky v invaliditě, včetně těch, jež jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti;

- c) dávky ve stáří;
- d) dávky pozůstalým;
- e) dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání;
- f) pohřebné;
- g) dávky v nezaměstnanosti;
- h) rodinné dávky.

2. Toto nařízení se vztahuje na všechny obecné a zvláštní systémy sociálního zabezpečení, ať již jsou příspěvkové nebo nepříspěvkové [...]"

- 15 Článek 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80, nadepsaný „Upuštění od pravidel týkajících se bydliště [...]“, má následující znění:

„Není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, invalidní, starobní a pozůstalostní peněžité dávky, důchody z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání a pohřebné získané podle právních předpisů jednoho nebo více členských států nepodléhají žádnému snížení, žádným úpravám, pozastavení, odnětí nebo konfiskaci z důvodu, že příjemce má bydliště na území jiného členského státu, než má sídlo orgán odpovědný za jejich vyplácení.“

- 16 Hlava III rozhodnutí č. 3/80 nadepsaná „Zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek“ obsahuje koordinační ustanovení, jež vycházejí z nařízení č. 1408/71 a týkají se zejména dávek v invaliditě, ve stáří nebo při úmrtí (důchody).

Nařízení č. 1408/71

- 17 Nařízení č. 1408/71 v odstavci 1 článku 3, nadepsaného „Rovnost zacházení“, stanoví:

„S výhradou zvláštních ustanovení tohoto nařízení mají osoby s bydlištěm na území jednoho z členských států, na něž se vztahuje toto nařízení, stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoli členského státu, jako státní příslušníci uvedeného státu.“

- 18 Článek 4 odst. 1 a 2 uvedeného nařízení vymezuje věcnou působnost tohoto nařízení následovně:

„1. Toto nařízení se vztahuje na všechny právní předpisy týkající se následujících odvětví sociálního zabezpečení:

- a) dávky v nemoci a mateřství;
- b) dávky v invaliditě, včetně těch, jež jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti;
- c) dávky ve stáří;
- d) dávky pozůstalým;
- e) dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání;
- f) pohřebné;

- g) dávky v nezaměstnanosti;
- h) rodinné dávky.

2. Toto nařízení se vztahuje na všechny obecné a zvláštní systémy sociálního zabezpečení, ať již jsou příspěvkové nebo nepříspěvkové [...]"

- 19 Článkem 1 bodem 2 nařízení Rady (EHS) ze dne 30. dubna 1992, kterým se mění nařízení (EHS) č. 1408/71 (Úř. věst. L 136, s. 1; Zvl. vyd. 05/02, s. 41) a které vstoupilo v platnost dne 1. června 1992, byl do článku 4 nařízení č. 1408/71 vložen odstavec 2a následujícího znění:

„Toto nařízení se vztahuje také na zvláštní nepříspěvkové dávky stanovené v rámci jiných právních předpisů nebo jiného systému, než které jsou uvedeny v odstavci 1 nebo vyloučeny na základě odstavce 4, pokud jsou tyto dávky určeny:

- a) buď k zajištění pomocného, doplňkového nebo vedlejšího krytí případů odpovídajících odvětvím sociálního zabezpečení uvedeným v odst. 1 písm. a) až h), nebo
- b) výhradně k zajištění zvláštní ochrany pro zdravotně postižené.“

- 20 Tento čl. 4 odst. 2a po změně provedené nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005 (Úř. věst. L 117, s. 1) nyní stanoví:

„Tento článek se vztahuje zejména na zvláštní nepříspěvkové peněžité dávky poskytované podle právních předpisů, které s přihlédnutím k jejich osobní působnosti, cílům nebo podmínkám pro vznik nároku na dávku, vykazují vlastnosti jak právních předpisů týkajících se sociálního zabezpečení uvedených v čl. 3 odst. 1, tak sociální pomoci.

„Zvláštními nepříspěvkovými peněžitými dávkami“ se rozumějí dávky:

- a) které jsou určeny:
 - i) poskytovat doplňkové, náhradní nebo pomocné krytí proti rizikům krytým odvětvími sociálního zabezpečení uvedenými v odstavci 1 a zaručit dotyčným osobám příjem na úrovni životního minima s ohledem na hospodářskou a sociální situaci v dotyčném členském státě, nebo
 - ii) poskytnout výhradně zvláštní ochranu zdravotně postiženým, úzce spjatou se společenským prostředím této osoby v dotyčném členském státě; a
- b) které jsou financovány výlučně z povinného odvodu daní určených ke krytí obecných veřejných výdajů a podmínky jejich poskytování a výpočtu jejich výše nezávisí na žádném příspěvku příjemce. Dávky poskytované k doplnění příspěvkových dávek se však nepokládají za příspěvkové dávky pouze z tohoto důvodu; a
- c) které jsou uvedeny v příloze IIa.“

- 21 Článek 10 odst. 1 první pododstavec nařízení (ES) č. 1408/71 stanoví:

„Není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, invalidní, starobní a pozůstalostní peněžité dávky, důchody z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání a pohřebné získané podle právních předpisů jednoho nebo více členských států nepodléhají žádnému snížení, žádným úpravám, pozastavení, odnětí nebo konfiskaci z důvodu, že příjemce má bydliště na území jiného členského státu, než má sídlo orgán odpovědný za jejich vyplácení.“

22 Článek 10a odst. 1 nařízení č. 1408/71, vložený nařízením č. 1247/92, měl následující znění:

„Aniž je dotčen článek 10 a hlava III, jsou osobám, na které se vztahuje toto nařízení, přiznány zvláštní nepříspevkové peněžité dávky uvedené v čl. 4 odst. 2a výhradně na území členského státu, ve kterém mají bydliště, v souladu s právními předpisy tohoto státu za předpokladu, že jsou tyto dávky uvedeny v příloze IIa. Dávky poskytuje instituce místa bydliště na vlastní náklady.“

23 Tento čl. 10a odst. 1 ve znění nařízení č. 647/2005 nyní stanoví:

„Článek 10 a hlava III se nevztahují na zvláštní nepříspevkové peněžité dávky uvedené v čl. 4 odst. 2a. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, obdrží tyto dávky výhradně na území členského státu, ve kterém mají bydliště, v souladu s právními předpisy tohoto státu za předpokladu, že jsou tyto dávky uvedeny v příloze IIa. Dávky poskytuje instituce místa bydliště na vlastní náklady.“

Nizozemské právo

24 V Nizozemsku upravuje pojištění zaměstnanců proti pracovní neschopnosti zákon o všeobecném pojištění proti pracovní neschopnosti (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, dále jen „WAO“), který je účinný od roku 1966.

25 Účelem zákona o doplňkových dávkách (Toeslagenwet) ze dne 6. listopadu 1986 (dále jen „TW“), který vstoupil v platnost dne 1. ledna 1987, je poskytování doplňkové dávky osobám, které na základě takového sociálního pojištění, jako je pojištění upravené WAO (jako je zejména pojištění pro případ nezaměstnanosti, pojištění pro případ nemoci a pojištění pro případ pracovního úrazu) pobírají náhradu mzdy nižší, než je minimální mzda, určené k dorovnání náhradního příjmu až do výše minimální mzdy platné v Nizozemsku (dále jen „doplňková dávka“). V době rozhodné z hlediska skutečností původního sporu byla výše doplňkové dávky omezena na částku odpovídající 30 % této minimální mzdy, takže oprávněné osoby pobírající dávku v invaliditě nižší než 70 % uvedené mzdy měly příjem nižší, než činila minimální mzda. To, zda existuje nárok na doplňkovou dávku na základě TW, určuje Uvw na žádost dotčené osoby.

26 Zákon o omezení vývozu dávek (Wet beperking export uitkeringen) ze dne 27. května 1999 (dále jen „Wet BEU“) vložil do TW nový článek 4a, jehož odstavec 1 stanoví, že osoba, která splňuje podmínky pro vznik nároku na dávky na základě Wet BEU, nemá na tyto dávky nárok po dobu, po kterou nemá bydliště v Nizozemsku. Upřesnil, že vývoz dotčených dávek je možný pouze v případě, že dvojstranná úmluva uzavřená se státem bydliště dotyčné osoby zaručuje správné uplatnění nizozemských právních předpisů.

27 Jak vyplývá z odůvodnění BEU, směřuje tato změna TW k nahrazení zásady personalitní zásadou teritoriality, a to v zájmu zlepšení podmínek kontroly poskytování dávek vyplácených jejich příjemcům, kteří mají bydliště v zahraničí.

28 Výše uvedená novela TW nabyla účinnosti dne 1. ledna 2000.

29 Byla nicméně přijata přechodná ustanovení, na jejichž základě osoby, které mají ke dni bezprostředně předcházejícímu datu nabytí účinnosti nové právní úpravy nárok na dávky podle TW a nemají k tomuto datu byt v Nizozemsku:

„1. v prvním roce po nabytí účinnosti tohoto zákona [tzn. v roce 2000] pobírají částku [v plné výši], na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku;

2. v druhém roce po nabytí účinnosti tohoto zákona [tzn. v roce 2001] pobírají dvě třetiny částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku;

3. ve třetím roce po nabytí účinnosti tohoto zákona [tzn. v roce 2002] pobírají jednu třetinu částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku.“

30 V následujících letech se dávka v případě osob, které nemají bydliště v Nizozemsku, zcela odnímá.

31 Nařízením č. 647/2005 byl TW, novelizovaný v roce 2000 BEU, přidán na seznam zvláštních nepřispěvkových dávek obsažený v příloze IIa nařízení č. 1408/71, ve znění nařízení č. 1247/92, tj. dávek, na které se v souladu s článkem 10a tohoto nařízení neuplatňuje povinnost vývozu stanovená v článku 10 téhož nařízení.

32 Následně bylo do TW vloženo s účinností od 7. prosince 2006 nové přechodné ustanovení ve prospěch osob, které nemají bydliště v Nizozemsku, ale v jiném členském státě Evropské unie, ve státě Evropského hospodářského prostoru a ve Švýcarsku, na jehož základě tyto osoby, pokud mají ke dni předcházejícímu vstupu nařízení č. 647/2005 v platnost nárok na dávky na základě čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1408/71,

— pobírají v roce 2007 částku odpovídající plné výši částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku;

— pobírají v roce 2008 částku odpovídající dvěma třetinám částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku;

— pobírají v roce 2009 částku odpovídající jedné třetině částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku.

33 Dávka se s účinností k 1. lednu 2010 uvedeným osobám zcela odnímá.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

34 Žalovaní v původním řízení jsou bývalí turečtí pracovníci, kteří působili na řádném trhu práce v Nizozemsku ve smyslu článku 6 rozhodnutí č. 1/80.

35 Jelikož byli stíženi invaliditou před rokem 2000, požádali o dávku na základě WAO, vyplácenou nizozemským státem, a tato dávka jim byla přiznána.

36 Vzhledem k tomu, že částka uvedené dávky byla nižší než základní mzda, byla žalovaným v původním řízení na základě TW, ve znění účinném před 1. lednem 2000, vyplácena také doplňková dávka, která byla určena k zajištění příjmu, jehož výše se co možná nejvíce blíží minimální mzdě.

37 Žalovaní v původním řízení se poté, co získali nizozemské občanství, avšak ponechali si občanství turecké, vrátili do Turecka ke svým rodinám. Tito žalovaní pobírali i nadále dávku na základě WAO, jakož i doplňkovou dávku podle čl. 39 odst. 4 dodatkového protokolu.

38 V souladu s novelou TW provedenou BEU, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2000, příslušné nizozemské orgány rozhodly na základě přechodných ustanovení obsažených v bodě 29 tohoto rozsudku o postupném snižování doplňkové dávky, která byla odpůrcům v původním řízení dosud vyplácena, o jednu třetinu za každý rok, a to od 1. ledna 2001, takže dne 1. července 2003 jim byla tato dávka definitivně odebrána.

39 Odpůrci v původním řízení podali proti těmto rozhodnutím Uvw žaloby.

40 Jelikož Rechtbank Amsterdam svými rozsudky ze dne 19. března a 23. srpna 2004 zmíněná rozhodnutí zrušila, podala Uwv proti těmto rozsudkům odvolání k Centrale Raad van Beroep. Předkládající soud položil v rámci před ním probíhajícího řízení Soudnímu dvoru předběžnou otázku a rozhodl o přerušení řízení do doby, než na ni Soudní dvůr odpoví. Během této doby přijala Uwv další rozhodnutí týkající se každého z odpůrců v původním řízení, na jejichž základě jim byla přiznána výplata doplňkové dávky v plné výši počínaje dnem 1. července 2003, a to až do jejího postupného odnětí, kterážto situace nastane od května 2004, června 2004, popř. od 1. ledna 2007. Předkládající soud si z vlastního podnětu atrahoval řízení o odvolání odpůrců v původním řízení proti těmto těmto novým rozhodnutím Uwv.

41 Dne 26. května 2011 Soudní dvůr ve svém rozsudku Akdas a další (C-485/07, EU:C:2011:346) uvedl, že pokud jde o pracovníky, kteří na základě TW získali tytéž dávky, jako odpůrci ve věci v původním řízení, ale na rozdíl od nich mají pouze turecké občanství, musí být čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 vykládán tak, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v původním řízení, brání právní úpravě členského státu, která stejně jako článek 4a TW stanoví odnětí nároku na takovou dávku, jako je příplatek k invalidnímu důchodu přiznaný na základě vnitrostátních právních předpisů bývalým tureckým migrujícím pracovníkům z důvodu, že se tito pracovníci vrátili do Turecka poté, co pozbyli oprávnění k pobytu v hostitelském členském státě na základě skutečnosti, že byli v tomto státě stíženi invaliditou.

42 Před předkládajícím soudem se účastníci původního řízení vyjádřili k závěru, který je třeba vyvodit z tohoto rozsudku, co se týče jejich sporu.

43 Zejména vyvstala otázka, zda je v rámci tohoto sporu použitelné řešení zvolené v rozsudku Akdas a další (EU:C:2011:346), vzhledem k tomu, že odpůrci v původním řízení mají nejen tureckou, ale i nizozemskou státní příslušnost.

44 Za těchto podmínek se Centrale Raad van Beroep rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je nutné čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 s přihlédnutím k článku 59 dodatkového protokolu vykládat v tom smyslu, že brání takové zákonné úpravě členského státu, jako je článek 4a [TW], podle níž se doplňková dávka přiznaná na základě vnitrostátního práva nadále neposkytuje, nemají-li již příjemci této dávky bydliště na území tohoto státu, a to i v případě, že příjemci získali současně při zachování turecké státní příslušnosti státní příslušnost hostitelského členského státu?

2) V případě, že Soudní dvůr při odpovědi na první otázku dospěje k závěru, že se dotčené osoby mohou dovolávat čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80, přičemž toto dovolávání je ovšem omezeno účinkem článku 59 dodatkového protokolu: Je potom nutné článek 59 dodatkového protokolu vykládat v tom smyslu, že brání další výplatě doplňkové dávky tureckým státním příslušníkům [kteří získali též nizozemské občanství], jako dotčeným osobám od okamžiku, ke kterému unijní občané již nemohou na základě unijního práva vznést nárok na tuto dávku, i když unijní občané pobírali dotčenou dávku na základě vnitrostátního práva delší dobu?“

K předběžným otázkám

45 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda se nizozemští občané, kteří získali nizozemskou státní příslušnost poté, co se stali účastníky trhu práce v Nizozemsku za podmínek vymezených rozhodnutím 1/80, mohou na základě skutečnosti, že si ponechali tureckou státní příslušnost, nadále dovolávat ustanovení rozhodnutí č. 3/80 za účelem neuplatnění podmínky

bydliště na území tohoto členského státu, uložené vnitrostátními právními předpisy pro výplatu zvláštní nepřispěvkové dávky ve smyslu článku 4 odst. 2 nařízení č. 1408/71 ve znění nařízení č. 647/2005.

- 46 Na úvod je třeba připomenout, že podle článku 12 dohody o přidružení se Smluvní strany dohodly, že se při vzájemném postupném zavádění volného pohybu pracovníků budou inspirovat články 39 až 41 Smlouvy o ES. Kromě toho článek 36 dodatkového protokolu stanoví, že volný pohyb pracovníků mezi členskými státy Společenství a Tureckem bude zaváděn postupně v souladu se zásadami uvedenými v článku 12 dohody o přidružení.
- 47 Rozhodnutími č. 1/80 a č. 3/80 jsou v této souvislosti prováděna ustanovení dohody o přidružení.
- 48 Co se týče rozhodnutí č. 1/80, Soudní dvůr rozhodl, že jeho zásadním cílem je postupná integrace tureckých pracovníků na území hostitelského členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek Abatay a další, C-317/01 a C-369/01, EU:C:2003:572, bod 90).
- 49 Za tímto účelem usiluje čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80 o postupné upevnění situace tureckých pracovníků v hostitelském členském státě (rozsudek Payir a další, C-294/06, EU:C:2008:36, bod 37).
- 50 Pokud jde o rozhodnutí č. 3/80, jeho čl. 3 odst. 1 představuje provedení a konkretizaci obecné zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti stanovené v článku 9 dohody o přidružení (rozsudek Akdas a další, EU:C:2011:346, bod 98).
- 51 Je však nesporné, že odpůrci v původním řízení požívali práv, která jim přiznává režim o přidružení Turecka k EHS jakožto tureckým pracovníkům, kteří působili na řádném trhu práce v Nizozemsku. Vzhledem k trvalé pracovní neschopnosti vznikl těmto pracovníkům nárok na vyplácení doplňkové dávky za podmínek stanovených vnitrostátními právními předpisy. Kromě toho nabyli nizozemskou státní příslušnost, avšak ponechali si i státní příslušnost tureckou.
- 52 Za těchto okolností se odpůrci v původním řízení nemohou při vznášení námitek proti požadavku trvalého pobytu, jímž vnitrostátní právní úprava podmiňuje výplatu dotčené doplňkové dávky, opírat o rozhodnutí č. 3/80.
- 53 Především skutečnost, že odpůrci v původním řízení nabyli státní příslušnost hostitelského členského státu jakožto turečtí pracovníci, je staví do zcela zvláštního postavení, především s ohledem na cíle režimu o přidružení Turecka k EHS.
- 54 Co se týče cíle integrace, jež sleduje režim přidružení, je třeba zdůraznit, že nabytí státní příslušnosti hostitelského členského státu v zásadě představuje nejpokročilejší úroveň integrace tureckých pracovníků v hostitelském členském státě.
- 55 Dále nabytí státního občanství tohoto členského státu vyvolává pro tureckého pracovníka právní důsledky spojené s tím, že má nejen toto občanství, ale i s ním související občanství EU, zejména v záležitostech práva pobytu a volného pohybu.
- 56 Navíc je třeba připomenout, že na rozdíl od pracovníků členských států nemají turečtí státní příslušníci právo volného pohybu uvnitř [Unie], ale mohou se dovolávat pouze některých práv jedině na území hostitelského členského státu (viz rozsudky Tetik, C-171/95, EU:C:1997:31, bod 29, a Derin, C-325/05, EU:C:2007:442, bod 66).
- 57 Neexistuje tudíž žádný důvod, aby s tureckým občanem, jehož právní postavení se v okamžiku nabytí státního občanství hostitelského členského státu nutně změnilo, nezacházel zmíněný členský stát ohledně výplaty dávek, jako jsou ty, o které se jedná ve věci v původním řízení, výlučně jako s občanem tohoto státu.

- 58 Konečně, takovýto závěr se nabízí tím spíše, že pokud by byla podmínka bydliště pro výplatu doplňkové dávky na základě rozhodnutí č. 3/80 odpuštěna státním příslušníkům členského státu, kteří nabyli jeho občanství poté, co byli v tomto státě přijati jakožto turečtí pracovníci, a zároveň si ponechali státní občanství turecké, vedlo by to k dvojímu neodůvodněnému nerovnému zacházení.
- 59 S osobami, jež se nacházejí v postavení odpůrců žalovaných v původním řízení, by tedy jednak bylo zacházeno příznivěji než s tureckými pracovníky, kteří nemají státní občanství hostitelského členského státu a kteří, jestliže již nepůsobí na řádném trhu práce v posledně uvedeném členském státě, v něm již nemají právo pobytu. Dále by byly tyto osoby zvýhodněny i v porovnání s občany hostitelského členského státu nebo jiného členského státu, kteří zajisté podléhají příznivému režimu, pokud jde o pobyt a volný pohyb v rámci EU, avšak pokud jde o výplatu doplňkové dávky, podléhají i nadále povinnosti bydliště na území Nizozemského království.
- 60 Občané členského státu, kteří stejně jako odpůrci ve věci v původním řízení nabyli státní příslušnost tohoto státu poté, co se v něm jakožto turečtí pracovníci stali účastníky řádného trhu práce ve smyslu článku 6 rozhodnutí č. 1/80 a zároveň si ponechali tureckou státní příslušnost, se tudíž nemohou dovolávat ustanovení rozhodnutí č. 3/80 k vyloučení požadavku pobytu stanoveného právními předpisy téhož státu pro účely výplaty takové dávky, jako je ta, o kterou se jedná v původním řízení.
- 61 V tomto ohledu musí být věc v původním řízení odlišena od věci, v níž byl vydán rozsudek Akdas a další (EU:C:2011:346).
- 62 Tento rozsudek se totiž týká tureckých státních příslušníků, kteří působili na řádném trhu práce v Nizozemsku a byli nuceni přemístit své bydliště do Turecka z důvodu trvalé pracovní neschopnosti.
- 63 Soud připomněl, že jestliže turecký státní příslušník, který se účastnil řádného trhu práce v členském státě ve smyslu článku 6 rozhodnutí č. 1/80, nemohl z tohoto rozhodnutí vyvozovat právo na další pobyt na území tohoto státu, poté, co utrpěl pracovní úraz, nelze mít vzhledem k této okolnosti za to, že takový státní příslušník opustil zmíněný členský stát z vlastního rozhodnutí (v tomto smyslu viz rozsudek Akdas a další, EU:C:2011:346, body 93 a 94).
- 64 Je totiž nesporné, že právo pobytu tureckého státního příslušníka, tak jak je implicitně avšak nevyhnutelně zaručeno článkem 6 rozhodnutí č. 1/80 jakožto důsledek výkonu řádného zaměstnání, zanikne, nachází-li se zmíněná osoba ve stavu úplné a trvalé pracovní neschopnosti (rozsudek Bozkurt, C-434/93, EU:C:1995:168, bod 40).
- 65 Za okolností projednávané věci se však v záležitostech práva pobytu již na odpůrce v původním řízení nevztahuje ustanovení článku 6 rozhodnutí 1/80, jelikož nabyli státní příslušnost hostitelského členského státu. Proto mohou mít i nadále nárok na doplňkovou dávku, jestliže splňují podmínky stanovené vnitrostátními právními předpisy, zejména pak podmínku spojenou s místem pobytu.
- 66 Tento závěr není zpochybněn zásadami, jež vyplývají z rozsudku Kahveci a Inan (C-7/10 a C-9/10, EU:C:2012:180), vzhledem ke konkrétním skutkovým okolnostem věci, v níž byl vydán tento rozsudek, které se liší od skutkových okolností projednávané věci v původním řízení.
- 67 Článek 7 rozhodnutí č. 1/80 týkající se slučování rodin, o které se jedná ve zmíněném rozsudku, má za cíl umožnit přítomnost rodinných příslušníků migrujícího pracovníka u této osoby, a to v zájmu podpory – prostřednictvím sloučení rodiny – zaměstnání a pobytu tureckého pracovníka, který se již řádně integroval v hostitelském členském státě (Kahveci a Inan, EU:C:2012:180, bod 32). Toto ustanovení dále zamýšlí posílit trvalou integraci rodiny tureckého migrujícího pracovníka v hostitelském členském státě tím, že přímo dotyčnému rodinnému příslušníkovi po třech letech řádného pobytu poskytuje možnost přístupu na pracovní trh (Kahveci a Inan, EU:C:2012:180, bod 33).

- 68 Právě s ohledem na tento cíl Soudní dvůr v bodě 35 rozsudku Kahveci a Inan (EU:C:2012:180) rozhodl, že skutečnost, že má turecký občan státní příslušnost hostitelského členského státu, jej nemůže zavazovat, aby se vzdal příznivých podmínek pro slučování rodin stanovených rozhodnutím č. 1/80.
- 69 Avšak odpůrci v původním řízení se nemusí za okolností projednávané věci vzdát výplaty vyrovnávacího příspěvku, jestliže si zachovají bydliště na území Nizozemského království, což jim umožňuje zejména okolnost, že jsou nizozemskými občany.
- 70 Dále se ve věci Kahveci a Inan (EU:C:2012:180) navrhovatelé v původním řízení domáhali přiznání výhod plynoucích z ustanovení rozhodnutí č. 1/80 ve prospěch svých rodinných příslušníků s tureckou státní příslušností. V projednávané věci se však odpůrci v původním řízení dovolávají ustanovení rozhodnutí č. 3/80 osobně a ve svém vlastním zájmu.
- 71 Avšak i za předpokladu, že zásady vyplývající z rozsudku Kahveci a Inan (EU:C:2012:180), jež byly připomenuty v bodě 68 tohoto rozsudku, lze uplatnit na projednávanou věc, a že tudíž odpůrcům v původním řízení, kteří nabyli občanství hostitelského členského státu a zároveň si ponechali tureckou státní příslušnost, může být vyplacena dotčená doplňková dávka, skutečností zůstává, že požadavek bydliště, jemuž vnitrostátní právní předpisy takovouto výplatu podrobují, se v jejich případě i nadále uplatní.
- 72 Skutečnost, že by osoby, jako jsou odpůrci ve věci v původním řízení, které jakožto nizozemští občané mají i právo pobytu v Nizozemsku, a nacházejí se tak v situaci srovnatelné se situací občanů Unie, mohli uvedenou dávku pobírat na základě zmíněného čl. 1 odst. 6, aniž by musely splnit požadavek bydliště v tomto členském státě, by totiž měla za následek, že by s nimi bylo zacházeno příznivěji než s občany Unie, čemuž brání článek 59 dodatkového protokolu.
- 73 Ze všech výše uvedených úvah proto vyplývá, že ustanovení rozhodnutí č. 3/80, posuzovaná též ve světle článku 59 dodatkového protokolu, musí být vykládána v tom smyslu, že státní příslušníci členského státu, kteří se jakožto turečtí pracovníci účastnili řádného trhu práce v tomto státě, se nemohou z důvodu skutečnosti, že si ponechali tureckou státní příslušnost, dovolávat článku 6 rozhodnutí č. 3/80 k tomu, aby zabránili uplatnění požadavku pobytu stanoveného právními předpisy zmíněného státu pro výplatu zvláštní nepríspevkové dávky ve smyslu článku 4 odst. 2 nařízení č. 1408/71, ve znění nařízení č. 647/2005.

K nákladům řízení

- 74 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Ustanovení rozhodnutí Rady přidružení č. 3/80 ze dne 19. září 1980 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení členských států Evropských společenství na turecké pracovníky a jejich rodiny, posuzovaná též ve světle článku 59 dodatkového protokolu podepsaného dne 23. listopadu 1970 v Bruselu a uzavřeného, schváleného a potvrzeného jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972, musí být vykládána v tom smyslu, že státní příslušníci členského státu, kteří se jakožto turečtí pracovníci účastnili řádného trhu práce v tomto státě, se nemohou z důvodu skutečnosti, že si ponechali tureckou státní příslušnost, dovolávat článku 6 rozhodnutí č. 3/80 k tomu, aby zabránili uplatnění požadavku pobytu stanoveného právními předpisy zmíněného státu pro výplatu zvláštní nepríspevkové dávky ve smyslu článku 4 odst. 2 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování

systemů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění nařízení Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005.

Podpisy.